

คาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2541

ศุภชัย ศุภขลาคัย*
นริศ ชัยสูตร**

บทนำ

บทความนี้เป็นการคาดการณ์เศรษฐกิจไทยในปีหน้า (พ.ศ. 2541) โดยจะเน้นในส่วนของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Sector) เนื่องจากเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการส่งออก ทั้งนี้เพราะการส่งออกทั้งสินค้าและบริการนั้น ถ้าสามารถทำให้มีการเจริญเติบโตสูงก็จะช่วยให้มีเงินตราต่างประเทศเข้ามาสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศแล้วยังมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะจะมีการขยายการผลิต การจ้างงาน ประชาชนจะมีรายได้ ซึ่งในที่สุดแล้วก็จะมีความต้องการ

สินค้าและบริการต่อไป สำหรับปัญหาเศรษฐกิจไทยในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสถาบันการเงินนั้น กรอบการแก้ไขปัญหาก็ได้มีการจัดเตรียมไว้แล้ว โดยได้รับความเห็นชอบจากกองทุนการเงิน ระหว่างประเทศ (IMF) ประเด็นสำคัญก็คงจะเป็นเพียงการปฏิบัติเท่านั้น นอกจากนี้แล้ว ตัวบ่งชี้สำคัญทางด้านเศรษฐกิจมหภาคแสดงให้เห็นถึงการมีวินัยทางการเงินการคลังในช่วงตั้งแต่กลางปี 2540 เป็นต้นมาโดยตัวแปรต่าง ๆ ก็มีแนวโน้มดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของดุลบัญชีเดินสะพัดที่มีการขาดดุลน้อยลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2540 นี้ คาดว่าจะขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพียงร้อยละ 3 ของรายได้ประชาชาติ (GDP) สำหรับปัญหาที่

*อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

**ผู้อำนวยการวิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

น่าเป็นห่วงในส่วนนี้คงจะเป็นในเรื่องของเงินเพื่อ ซึ่งรัฐบาลควรจะมีการดูแลที่ใกล้ชิดเพื่อไม่ให้ อัตราเงินเฟ้อสูงเกินกว่าเศรษฐกิจจะรับได้

การผลิตและการส่งออก

ปี 2541 ยังคงเป็นปีที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับความตกต่ำทางเศรษฐกิจ แต่ทั้งนี้ภาวะถดถอยดังกล่าวจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดจะต้องพิจารณาถึงโอกาสและอุปสรรคในการขยายตัวของการผลิตและการส่งออกของภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และการเติบโตของภาคบริการ ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันคาดว่าภาคเกษตรกรรมและภาคบริการมีแนวโน้มที่น่าจะขยายตัวดีขึ้นกว่าปี 2540 แต่ในภาคอุตสาหกรรมนั้นยังไม่มีแนวโน้มที่ชัดเจนว่าโอกาสการขยายตัวในปีหน้าจะมีมากน้อยเพียงใด เพราะแม้ว่าจะมีปัจจัยหลาย ประการที่เป็นโอกาสของผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมแต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีอุปสรรคสำคัญสำหรับการเติบโตในภาคนี้เช่นเดียวกัน

การผลิตและการส่งออกในภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing Sector)

โอกาสในการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในปี

2541 การขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมในปี 2541 นี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเติบโตของการส่งออกเป็นปัจจัยหลัก ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันกำลังการผลิตในภาคอุตสาหกรรมยังคงมีส่วนเกิน

(Excess Capacity) เมื่อเทียบกับปริมาณการผลิตที่ชะลอตัวลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวย โดยจะเห็นได้จากดัชนีการผลิตของภาคอุตสาหกรรม (Production Index) ที่มีการขยายตัวในอัตราที่ลดลงตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมาโดยมีการขยายตัวเฉลี่ยเพียงประมาณร้อยละ 7.5 ในปี 2539 และลดลงเหลือเพียงร้อยละ 5 ในปี 2540 ในขณะที่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาดัชนีการผลิตในภาคอุตสาหกรรมขยายตัวมากกว่าร้อยละ 10 ทุกปี

สำหรับมูลค่าการส่งออกในภาคอุตสาหกรรมยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราไม่สูงนัก ถึงแม้ว่าหลังจากการปล่อยค่าเงินลอยตัวในเดือนกรกฎาคม ซึ่งทำให้ค่าเงินบาทลดลงถึงร้อยละ 58 การส่งออกในช่วงปลายปี 2540 (คิดจากระยะเวลาย้อนหลัง 3 เดือน) โดยรวมดีขึ้นบ้างเล็กน้อย หากคิดในอัตราการขยายตัวที่แท้จริงแล้ว มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเพียงประมาณร้อยละ 5-7 นอกจากนี้การส่งออกในอุตสาหกรรมหลัก เช่น สิ่งทอมีแนวโน้มสูงขึ้นบ้างคาดว่าจะมีอัตราการเพิ่มถึงร้อยละ 10 หลังจากที่มีการส่งออกมีแนวโน้มลดลงในช่วงสองปีก่อน นอกจากนี้แล้วการส่งออก สิ่งทอและเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยังสามารถใช้โควตาการส่งออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งไปยังตลาดสหรัฐฯ ได้เต็มจำนวนหลังจากที่ประเทศไทยไม่สามารถจะใช้โควตาเต็มจำนวนในหลายปีที่ผ่านมา

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการขยายตัวของการส่งออกในปีหน้า มีทั้งในส่วนที่จะช่วยให้การส่งออกดีขึ้นและปัจจัยที่ทำให้การส่งออกลดลง

ปัจจัยที่จะทำให้การส่งออกดีขึ้น

การลดลงของค่าจ้างที่แท้จริง (real wage)

อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นในขณะที่ค่าจ้างแรงงานไม่อาจเพิ่มขึ้นได้ หรืออาจต้องลดต่ำลงเนื่องจาก

ความตกต่ำของเศรษฐกิจ ทำให้ค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงลดลง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลดีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labour Intensive) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศให้สามารถกลับมาแข่งขันในตลาดโลกได้อีก

การอ่อนตัวของค่าเงินบาท ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้การส่งออกดีขึ้นบ้าง แต่อาจจะไม่มากนัก ถึงแม้ว่าการอ่อนตัวของค่าเงินจะทำให้ราคาสินค้าส่งออกของไทยต่ำลงในสายตาของประเทศผู้นำเข้า แต่ทว่าค่าเงินบาท

ซึ่งคาดว่าจะอยู่ในระดับประมาณ 40-50 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ จะไม่ทำให้สินค้าส่งออกของไทยได้เปรียบสินค้าจากประเทศคู่แข่งบางประเทศมากนัก ทั้งนี้เพราะประเทศคู่แข่งทางการค้าของไทยหลายประเทศต่างก็ประสบกับ

ปัญหาทางเศรษฐกิจและมีค่าเงินอ่อนตัวลงมากเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ เมื่อพิจารณาในช่วงที่ผ่านมาค่าเงินบาท ลดลงประมาณร้อยละ 60 ในขณะที่ค่า

เงินวอนของเกาหลีใต้และเงินรูเปียห์ของอินโดนีเซีย ต่างก็ลดลงประมาณร้อยละ 90 นอกจากนี้ประเทศมาเลเซีย ซึ่งแม้ว่าในขณะนี้ ค่าเงินริงกิตจะยังไม่อ่อนตัวลงมากนักเมื่อเทียบกับประเทศไทย แต่เชื่อว่าในปี 2541 มาเลเซียอาจจะประสบปัญหาค่าเงินเช่นเดียวกับประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยยังคงมีความได้เปรียบอยู่บ้าง ทั้งนี้เพราะเกาหลีใต้ไม่ใช่คู่แข่งโดยตรงของสินค้าอุตสาหกรรมของไทย ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก (labour intensive products) ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย

การขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมในปี 2541 ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเติบโตของการส่งออกเป็นปัจจัยหลัก ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันกำลังการผลิตในภาคอุตสาหกรรมยังคงมีส่วนเกิน (Excess Capacity) เมื่อเทียบกับปริมาณการผลิตที่ชะลอตัวลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวย

ซึ่งผลิตสินค้าที่ใกล้เคียงกับไทยก็ยังเป็นสินค้าที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอซึ่งเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดของไทย ดังนั้นในปี 2541 อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labour Inten-

sive) น่าจะสามารถฟื้นตัวดีขึ้นได้บ้าง

สำหรับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกและคู่แข่งที่สำคัญในตลาดโลกสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก (labour intensive products) ซึ่งมีความได้เปรียบในด้านค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าประเทศไทยมาก แต่ในระยะนี้สินค้าส่งออกจากไทยน่าจะสามารถแข่งขันกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ดีขึ้นในตลาดโลก สืบเนื่องจากค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงมากและค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงได้ลดต่ำลง ดังนั้นหากในปี 2541 สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงไม่เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่นที่กำลังเกิดกับหลายประเทศในเอเชีย ซึ่งหมายถึงว่าค่าเงินหยวนของจีนจะไม่อ่อนตัวลง ก็จะเป็นผลดีกับการส่งออกของไทย

ปัจจัยสำคัญที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในปี 2541 คือ

ตลาดสินค้าส่งออกของไทยที่มีศักยภาพในการนำเข้าสูงมีจำนวนลดลง ตลาดที่ยังคงมีศักยภาพการเติบโตที่ดีเพียงตลาดเดียวคือ สหรัฐอเมริกา เพราะประเทศที่เคยเป็นตลาดที่สำคัญสำหรับสินค้าส่งออกของไทย ทั้งญี่ปุ่น กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (ฮ่องกง สิงคโปร์ ไต้หวัน และเกาหลีใต้) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ต่างกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้การนำเข้าลดลงมากและบางประเทศยังอาจ กลายมาเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญของไทย นอกจากนี้ตลาดยุโรปก็ยังไม่ใช่

ตลาดที่มีศักยภาพนัก เพราะยังคงอยู่ในภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาต่อเนื่องเป็นเวลานาน ดังนั้นการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในปี 2541 จะต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรง เนื่องจากการแข่งขันในด้านการส่งออกคงจะเน้นหนักไปที่ตลาดสหรัฐฯ เพียงตลาดเดียว

นอกจากนี้แล้วยังมีเงื่อนไขสำคัญทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการขยายตัวของการส่งออก เช่น

สภาพคล่อง ที่จะรองรับการขยายตัวของการส่งออก ซึ่งหากรัฐบาลไม่อาจแก้ปัญหานี้ให้ลุล่วงได้ก็จะทำให้การส่งออกขยายตัวได้ยาก ถึงแม้ว่าจะมีผู้ต้องการสินค้าไทยในตลาดโลกก็ตาม

อัตราเงินเฟ้อ ที่ไม่ควรจะสูงเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งทางการค้าเพราะจะทำให้ความได้เปรียบของราคาสินค้าส่งออกอันเนื่องมาจากค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลดลง

การส่งออกในภาคเกษตรกรรม

การส่งออกสินค้าเกษตรกรรมในปี 2541 มีแนวโน้มที่ดีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าในหมวดอาหาร เช่น ข้าว โดยปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผลผลิตสินค้าเกษตรกรรมของโลกลดต่ำลง อันเนื่องมาจากเกิดภัยธรรมชาติอันเป็นผลของปรากฏการณ์ El Nino ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ระดับราคาสินค้าเกษตรกรรมในตลาดโลกสูงขึ้นและมีความต้องการนำเข้าสินค้าเกษตรกรรมจากประเทศไทย

มากขึ้น การขยายตัวของการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมนี้จะทำให้การผลิตในภาคเกษตรกรรมเติบโตได้ประมาณร้อยละ 3-4 และช่วยให้มีเงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม รายได้จากภาคเกษตรกรรมนี้คงไม่ช่วยบรรเทาปัญหาทางเศรษฐกิจได้มากนัก ทั้งนี้เพราะหลังจากประเทศไทยมีการเติบโต

ของภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้สัดส่วนของสินค้าภาคเกษตรกรรมในโครงสร้างการผลิตและการส่งออกของไทยมีไม่มากนัก โดยในปี 2539 การผลิตสินค้าภาคเกษตรคิดเป็นร้อยละ 10 ของ GDP ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนถึงร้อยละ 33 ของ GDP และในโครงสร้างการส่งออกสินค้าเกษตรก็มีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 16 ในขณะที่

ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนถึงร้อยละ 74¹

ภาคบริการ

การขยายตัวของภาคบริการมีแนวโน้มที่ขี้นในช่วงหลังไตรมาสที่ 2 เป็นต้นไป ทั้งนี้เนื่องจาก 2

ปัจจัยที่สำคัญ คือ

การอ่อนตัวลงของค่าเงินบาท ทำให้ราคาค่าบริการในประเทศไทยต่ำลงมากในสายตาชาวต่างประเทศประกอบกับการที่ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดีมาก ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น

หากคำนึงถึงปัจจัยทั้งภายในประเทศภายนอกประเทศและปัญหาของเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่นั้น จะสามารถคาดการณ์ได้ว่าเศรษฐกิจไทยคงจะมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ประมาณ 0% หรือจะติดลบประมาณ 1 หรือ 2%

การณรงค์ใน

โครงการ Amazing Thailand ซึ่งจะมีส่วนช่วยกระตุ้นชาวต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

คาดว่าภาคบริการในส่วนของการขายได้จากการท่องเที่ยวจะเริ่มฟื้นตัวในไตรมาสที่ 2 ไปแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการตอบสนองต่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น (time lag) เพราะในการตัดสินใจและการเข้า

มาใช้บริการต้องอาศัยการวางแผนและเตรียมการระยะหนึ่ง

การขยายตัวของภาคบริการจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีเงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ และช่วยให้การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดลดต่ำลง

¹ข้อมูลจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า เศรษฐกิจไทยในปี 2541 นี้ จะยังคงอยู่ในภาวะตกต่ำต่อเนื่องจากปี 2540 แม้ว่าอาจจะมีโอกาสปรับตัวดีขึ้นบ้างแต่ก็คงเป็นไปได้เพียงแค่ทำให้เศรษฐกิจไม่ถดถอยไปจากเดิม ซึ่งปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ที่จะกำหนดว่าความตกต่ำทางเศรษฐกิจ ในปี 2541 จะมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นกับการขยายตัวของการส่งออกในส่วนของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Sector) ซึ่งหากการขยายตัวเป็นไปได้ดีก็ควรจะช่วยให้เศรษฐกิจในปี 2541 ให้ไม่อยู่ในภาวะถดถอยมากนัก ซึ่งเมื่อพิจารณาแนวโน้มของการเติบโตในปัจจัยทั้งสองแล้วนั้น ตัวแปรสำคัญอยู่ที่การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งมีความได้เปรียบในตลาดโลกจากการตกต่ำของค่าเงินบาท แต่ยังมีอุปสรรคสำคัญที่ท้าทายความสามารถของผู้ประกอบการและรัฐบาลในปี 2541 นี้ ในขณะที่การส่งออกสินค้าในภาคเกษตรกรรม และการขยายตัวของภาคบริการมีแนวโน้มดีขึ้น

ทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่นั้นจะสามารถคาดการณ์ได้ว่าเศรษฐกิจไทยคงจะมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ประมาณ 0% หรือจะติดลบประมาณ 1 หรือ 2% ทั้งนี้เพราะปัจจัยอื่นๆ ที่จะก่อให้เกิดการเจริญเติบโตนั้นมีไม่มากนัก ทั้งในส่วนของทรัพยากรที่จะต้องทุ่มไปกับการแก้ปัญหาสถาบันการเงิน ภาวะการปรับตัวของภาคการผลิตซึ่งก็จะมีการปิดตัวของอุตสาหกรรมบางประเภท เนื่องจากไม่สามารถจะดำเนินการต่อไปได้ ภาวะการจ้างงานซึ่งคาดว่าจะมีการว่างงานเพิ่มมากขึ้น การลงทุนภาคเอกชนที่หดตัวลงมาก รวมทั้งการดำเนินนโยบายทางการคลังที่มีลักษณะงบประมาณเกินดุลตามที่รัฐบาลตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) การลดลงของการบริโภคในประเทศ รวมทั้งปัญหาเงินเฟ้อที่จะเกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยนั้นถดถอยลง

อย่างไรก็ตามหากคำนึงถึงปัจจัยทั้งภายในประเทศ ภายนอกประเทศและปัญหา

